

Bukarest

Romer i Rumänien

Europarådet uppskattar att det finns ca 1.85 miljoner rumänska romer vilket utgör 8,3 procent av den totala befolkningen. I den senaste folkräkningen 2011 uppgav runt 620 000 personer att de var romer (3,1 procent). Det antas vara en underskattning som dels beror på det betydande negativa sociala stigma som finns gentemot romer vilket innebär att personer inte anger att de är romer, dels att romer är överrepresenterade bland dem som saknar identitetshandlingar. Romer utgör inte en heterogen grupp det finns många undergrupper flera som historiskt är uppdelade efter yrken.

Romer är en officiellt erkänd nationell minoritet och har därmed garanterad rätt till en politisk representant i parlamentet. De är underrepresenterade inom politiken och i offentlig förvaltning. Fördomar mot romer bland majoritetsbefolkningen är vanligt förekommande. Det finns också misstänksamhet bland romer gentemot majoritetsbefolkningen. Romer har funnits i landet sedan 1200-talet och vissa av dem hölls under flera århundraden som slavar, främst i kloster av rumänskortodoxa kyrkan, av staten och adelskapet. Ett förbud mot slaveri infördes 1856. När Rumänien under andra världskriget tillhörde Axelmakterna uppskattas runt 11 000 romer ha fallit offer i förintelsen. Rumänien är ordförande i den internationella alliansen för hågkomsten av förintelsen (IHRA) under ett år från mars 2016 till 2017. En prioriterad fråga för det rumänska ordförandeskapet är att stödja forskning och undervisning om perioden i Rumänien.

Det finns lagstiftning mot diskriminering av olika slag och den myndighet som hanterar dessa ärenden kan utdöma straff. En undersökning av EU Agency for Fundamental Rights (FRA) 2016 om diskriminering av romer i nio EU-länder, visade att närmare 30 procent av romerna i Rumänien utsatts för diskriminering de senaste fem åren (genomsnittet i de undersökta länderna var 41 procent). Av dem som uppgivit sig ha

2018-04-23

diskriminerats det senaste året hade endast 11 procent anmält detta till myndigheterna.

Den officiella statistiken gör ingen etnisk åtskiljning men olika undersökningar som gjorts av bl.a. EU/FN och frivilligorganisationer har visat att rumänska romer i större utsträckning lever under fattigdomsgränsen med betydligt sämre sociala och ekonomiska indikatorer än majoritetsbefolkningen. Det rör t.ex. lägre förväntad livslängd, större förekomst av kroniska sjukdomar, färre i arbete, en lägre utbildningsnivå och sämre bostadsförhållanden. Rumänien hör till de fattigaste länderna inom EU och 37,3 procent av befolkningen beräknades av Eurostat 2016 leva i fattigdom eller social isolering. Rumänska regeringsföreträdare uppskattar att många rumäner, av vilka de flesta tros tillhöra den romska minoriteten, i dagsläget inte är folkbokförda och därmed utan nationellt ID-kort, vilket negativt påverkar möjligheterna att utnyttja offentliga utbildnings- och hälso-tjänster. Det pågår ett arbete inom inrikesministeriet för att förenkla förfarandet att få ID-kort. Sommaren 2016 ändrades och förenklades reglerna för att erhålla födelsebevis.

I enlighet med EU-direktiv har Rumänien en strategi för romers integrering i samhället. Den senast reviderade strategin antogs 2015 och löper fram till 2020. Strategin syftar bland annat till att gradvis eliminera den utbredda fattigdomen och sociala exkluderingen av romer genom att utforma reformer för utbildning, sysselsättning, bosättning, hälsa samt kultur och attityder. Strategin lägger fokus på åtgärder på lokal politisk nivå. I maj 2015 reviderades även den "nationella strategin för social inkludering och fattigdomsbekämpning" för 2015-2020. Syftet är att underlätta för fattiga och utsatta personer att hitta arbete samt öka finansiellt stöd till personer med låg inkomst och främja marginaliserade grupper, med särskilt fokus på barn.

I den brottsbalk som trädde i kraft i februari 2014 är exploaterande tiggeri kriminaliserat, tidigare fanns ett generellt förbud för tiggeri. Den nya regeln innebär förbud mot att utnyttja underåriga eller funktionsnedsatta, som upprepade gånger skickas ut för att tigga. Påföljden är 6 månader till 3 års fängelse, eller böter. Straffet är strängare om det sker av förmyndare eller med användning av våld (1-5 års fängelse). Om arbetsföra vuxna låter minderåriga vara närvarande vid tiggeri är detta straffbart med 3 månader till 2 års fängelse eller böter.

2018-04-23

För att långsiktigt lösa den komplexa frågan kring romers utsatta situation i Rumänien krävs det stora och långsiktiga satsningar på utbildning, sociala skyddsnät, boende och hälsa. Insatser behövs också för att minska fördomarna bland befolkningen och öka kunskaperna om hur romerna behandlats historiskt i landet. Förutom de nationella och lokala programmen är flera inhemska och internationella aktörer verksamma i Rumänien i syfte att förbättra romers situation, vissa projekt sker i samarbete med offentliga aktörer.

I augusti 2014 anvisades totalt 30,7 miljarder EUR för Rumänien i det finansiella perspektivet 2014-2020, av vilka 4,8 miljarder EUR tilldelas via sociala fonden. Rumäniens absorptionsnivå av EU-fonder för programperioden 2007-2013 uppgick i mitten av december 2016 till 81,73 procent. Hur mycket som kanaliseras till projekt som direkt gynnar romer är svårt att utläsa då projekten vanligtvis riktar sig till utsatta grupper oberoende av etniskt ursprung. Under 2016 lanserades flera stora program. Det rör satsningar på utbildning i utsatta områden och också samarbetsprojekt där lokala myndigheter, företag och frivilligorganisationer ska samverka för att skapa arbetstillfällen.

Världsbanken har budgeterat 750 miljoner EUR till fattigdomsbekämpning i Rumänien för perioden 2014-2017 för att förbättra levnadsförhållandena och främja varaktiga inkomstökningar för de inom den rumänska befolkningen med lägst levnadsstandard.

Unicef har ett antal projekt i landet. Ett sådant exempel är samarbetet med Norge och den rumänska regeringen i ett projekt som syftar specifikt till att främja att romska barn fullgör den obligatoriska skolgången (*"Social inclusion through the provision of integrated social services at community level"*). Projektet beräknas gynna över 54 000 utsatta barn och deras familjer och har en total budget om 5.3 miljoner EUR.

Norge och Schweiz är involverade i ett flertal projekt för fattigdomsbekämpning och även för romer specifikt i Rumänien. Det norska stödet sker genom mekanismen "Norway Grants" samt en EEA finansieringsmekanism där Norge bidrar med 97 procent. EEA och Norway Grants har mellan 2009 och 2014 haft en budget i Rumänien om cirka 300 miljoner EUR. Cirka 500 miljoner EUR är budgeterat för perioden 2014-2021. <http://eeagrants.org/Where-we-work/Romania>

2018-04-23

I ett schweizisk-rumänskt samarbetsprogram har Schweiz öronmärkt cirka 175 miljoner EUR till projekt i Rumänien, som kommer att fördelas över perioden 2014-2019.

Rädda barnen, Röda korset och Terre des Hommes är exempel på internationella frivilligorganisationer som finns representerade i Rumänien. Det finns också inhemska organisationer som enbart sysslar med att förbättra villkoren för romer i landet.